

## Оила. Хишти аввал гар ниҳад меъмор қач...

Ҷумҳурият № 208 аз 19.10.16

Оила муҳитест, ки кӯдак дар он дӯст доштан, бад дидан, хурсандӣ карданро меомӯзад. Тариқи муоширати доимӣ бо волидон дунёро мешиносад, ба калонсолон тақлид мекунад, аз онҳо таҷриба мегирад ва қоидаҳои рафторро аз худ менамояд. Коршиносон дар робита ба ин таъкид мекунанд, ки оила барои кӯдак институти ягонаи рушди шахсияти ӯст.

Дар пешгуфтори Эълумия оид ба ҳуқуқи кӯдак, ки бо қатъномаи № 1386 аз ҷониби Ассамблеяи генералии Созмони Милали Муттаҳид, 20 ноябри соли 1959, эълум шуда буд, омадааст, ки кӯдак то таваллуд ва баъди таваллуд ба ҳифзи ҳуқуқи эҳтиёҷ дорад. Аз ин лиҳоз, ҳифз ва таъмини ҳуқуқҳои кӯдак яке аз самтҳои афзалиятноки фаъолияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ ба ҳисоб рафта, он ба тариқи муқаррар намудани ҳифзи ҳуқуқи кӯдак дар қонунгузориҳои миллий, дастгирии давлатии оила, риояи меъёрҳои давлатии ҳадди ақали иҷтимоӣ барои кӯдак, роҳ наодан ба таъбири кӯдакон амалӣ карда мешавад.

Дар ибтидои асри XX ҳуқуқи кӯдак гуфта мушкилиҳо дар самти истифодаи меҳнати кӯдакон, хариду фурӯш ва савдои онҳо, қалби кӯдакон ба танфурӯшӣ фаҳмида мешуд. Ин мушкилот Лигаи миллатҳоро водор сохта буд, ки Эълумияи Женеваро оид ба ҳуқуқҳои кӯдак (соли 1924) қабул кунад. Баъдан, соли 1959 Эълумия оид ба ҳуқуқҳои кӯдак аз ҷониби Ассамблеяи генералии СММ қабул гардид. Аммо охири солҳои 70-уми асри гузашта сатҳи рушди ҷомеа ва мушкилиҳои кӯдакон нишон доданд, ки қабули санадҳои доройи принсипҳои тавсиявӣ барои барҳамзании поймолшавии ҳуқуқҳои кӯдакон кофӣ нест. Бинобар ин, 20 ноябри соли 1989 аз ҷониби Ассамблеяи генералии СММ Конвенсия дар бораи ҳуқуқҳои кӯдак қабул шуд. Санади мазкур ҳуқуқҳои кӯдакро дар тамоми самтҳои ҳаёти инсон ба назар гирифта, манфиатҳои онро волотар аз дигар манфиатҳои инсонӣ гузошт.

Баъди ба даст овардани Истиқлолияти давлатӣ ва тасвиби Конвенсияи СММ дар бораи ҳуқуқҳои кӯдак дар қонунгузориҳои кишвар тағйироти кулӣ ба амал омад. Ба қонунҳои амалкунанда, ки ба таъмини ҳуқуқҳои кӯдак алоқаманд буданд, тағйир иловаҳо ворид шуданд. Ҳамзамон, баҳри мутобиқат кардани қонунгузориҳои амалкунанда ба принсипҳои Конвенсия дар бораи ҳуқуқҳои кӯдак як қатор қонунҳои нав қабул гардида, баҳри татбиқи онҳо қарорҳои Ҳукумат, барномаҳо ва консепсияҳо қабул шуда истодаанд.

Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳимояи махсуси модару кӯдак ва ғамхорию нисбат ба кӯдакони یتим, маъҷуб ва таълиму тарбияи онҳо аз ҷониби давлат қафолат додааст. Айни замон дар ҷумҳурӣ таъмини ҳуқуқҳои кӯдак, ки бевосита бо оила, таълиму тарбия ва таъминоти ӯ алоқаманд аст, дар кодексҳои оила, граждони, меҳнат, қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳифзи ҳуқуқҳои кӯдак», «Дар бораи пешгирии зӯрварӣ дар оила», «Дар бораи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон» ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқи пешбинӣ шудаанд.

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» дар таҳрири нав қабул гардида, дар он эҳтироми шаъну эътибори кӯдак алоҳида дарҷ шудааст. Қонуни

Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳифзи ҳуқуқҳои кӯдак» бо назардошти принципҳои Конвенсияи СММ дар бораи ҳуқуқҳои кӯдак таҳия ва қабул гардид. Бавижа, бо мақсади пурзӯр намудани масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» ба тасвиб расид, ки солҳои охир самараи хуб дода истодааст.

Ҳоло дар кишвар барои таъмини ҳуқуқҳои кӯдакон, таълиму тарбияи дурусти онҳо, баланд бардоштани масъулияти падару модар ва дигар нафароне, ки барои рушди ҷомеа масъуланд, қонунҳои дахлдор қабул гардидаанд ва механизми дурусти татбиқи онҳоро ба роҳ мондан талаби замон аст.

**Гулҷаҳон Умарова,**  
**Сардори шуъбаи ҳифзи**  
**давлатии ҳуқуқҳои занон ва кӯдакони**  
**дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон**  
**дар Ҷумҳурии Тоҷикистон**